

Año 1786

Argolla penjada al sostre

moli era del Carassero i sobre la finca que l'envoltava només tenia dret de sèquia. Això volia dir que el llim que hom dipositava dins la sèquia, en llimpiar-la, podia tirar-lo fora a escassa distància dels marges.

La gent llavors ja pledejava, com ara, el Carassero intentà apropiari-se de la finca on era el moli, arribaren a judici però el va perdre puix sortosament Pere, el moliner arrendat conservava les escriptures. Després arribaren tots dos a un acord i Pere li'l va comprar. D'ençà a penes va moldre per la competència que presentava el moli Consell i perquè el cabdal del riu minva considerablement, era això l'any 1918 o 1919.

Jaume Albella Albella, fill del moliner, va nàixer al maset que s'hi troba separat del moli i un poc més elevat raó per la qual una riuada que hi hagué abans de la del 1921 no va afectar gens ni mica aquest habitatge. Nogensmenys el moli es va veure ben afectat, a més de malmetre blat i farina dipositada va arrencar un tros del morter exterior del sostre i des d'aleshores sempre hi van haver xorreres en aquest indret, ja no ho van arreglar. Cal dir que aquesta forta embranzida d'aigua no venia del riu sinó de la bassa que plena i no podent emmagatzemar més aigua va trencar un tros de la paret, llavors va ésser quan escarnà el sostre del moli.

Habitatge del moliner

La riuada del 21 li va ensorrar les moles, però el maset del moliner tampoc va veure's afectat. Dins del maset es pot veure amb excel·lent estat de conservació un pesebrer, per a les cavalleries que hi anaven a moldre, de més de sis metres de llargada. Bastit al recer d'una roca que li serveix de paret a la part darrere, podem observar com les dependències del maset suau esmentat segueixen les corbes de la roca.

Ensorrades les moles i sense poder moldre, l'aigua de a la bassa l'aprofitaven per regar un bancal que van fer dipositant terra darrere una paret bastida

d'abans, molta d'ella treta del jaç del riu, llim molt fèrtil. Així amb el cultiu dels garrofers i amb la terra de regadiu vivien moliner i mainada.

L'esmentat Jaume Albella Albella que em va contar totes aquestes coses que us transmet gaudia contant-m'ho, sentia nostàlgia i entyor de la seva joventut passada en aquest moli acarolat pel riu. I és que el lloc de naixença sempre tira amb forts lligalls.

S'en recorda, encara bé, de quan anaven a moixonar tots plegats a la Cova Joana, ell era el més menut i amb una llassada tapava on podien fer-se escu-

pois els ocells. Amb un tret d'escopeta trencaven el lleuguer son de "calderes, culblanques" i d'altres pardals que s'hi ajocaven, així els enxampaven en no poder escapar-se.

Per accedir al poble o a l'inrevés, s'utilitzaven passeres per poder creuar el minso cabdal del riu. Si tanmateix aquest augmentava era difícil passar sense mullar-se. Recorda amb molta tristesa que son pare va haver de creuar-lo amb l'aigua fins el melic, després agafà fred, va encomanar una greu malaltia que el deixà aixafat i el portà a la tomba. ¡Que descanse per sempre en pau l'esforçat moliner Pere Albella!

Per proveir-se d'aigua potable utilitzaven la que baixava pel riu, llavors llimpia i sense contaminació. Diu Jaume "I parlent ara de sequeres! Abans ja va haver de tot. El toll del Pastoret lloc on anàvem a buscar l'aigua quan el riu s'assecava l'he vist jo completament sec. Mon pare va fer una espècie de cava on desemboca el barranc que baixa del Bovular, enfront de la cova Joana i així aconseguia l'aigua necessària per a beure d'una petita xuma que hi havia". Són les paraules d'en Jaume. A hores d'ara aquest moli i les terres del seu voltant són d'Agustí Sales Agut (El Paradó) que les va comprar a la germana de Jaume Albella.

B. Barberí

Juan Besalduch

**Carnicería y
Charcutería**

Especialidad en:
CARNES FRASCAS
SECADERO DE JAMONES
EMBUTIDOS CASEROS

Carrer Nou, 41
Tel. 42 61 32

LES COVES DE VINROMÀ

C/. San Roque
CUEVAS DE VINROMA (CASTELLÓN)

EN AMBIENT...
EL MILLOR!!